Министерство Просвещения Российской Федерации
Министерство образования и науки Республики Башкортостан
Отдел образования Администрации МР Зианчуринский район
МОБУ СОШ с.Абзаново

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель ШМО начальных классов _______________ Бикбулатова Г.А. Протокол № 1 от «31 » августа 2023 г.	Заместитель директора по УВР _______________ Валиева З.С. « 31 » _____ 2023 г.	Директор МОБУ СОШ с.Абзаново _______________ Булатасова С.Л. Приказ № ___ от « 31 » августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родному (башкирскому) языку для 1-4 классов
учителя начальных классов
Карабаевой Ямили Галимовны
на 2023-2027 годы

Министерство Просвещения Российской Федерации
Министерство образования и науки Республики Башкортостан
Отдел образования Администрации МР Зианчуринский район
МОБУ СОШ с.Абзаново

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель ШМО начальных классов ________________________ Бикбулатова Г.А. Протокол № 1 от «31 » августа 2023 г.	Заместитель директора по УВР ________________________ Валиева З.С. « 31 » _____ 2023 г.	Директор МОБУ СОШ с.Абзаново ________________________ Булатасова С.А. Приказ № 144 от « 31 » августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по родному (башкирскому) языку для 1-4 классов
учителя начальных классов
Карабаевой Ямили Галимовны
на 2023-2027 годы

с.Абзаново, 2023 г.

Аңлатма яҙыу

Милли мәктәптең 1-4 кластары өсөн башҡорт теленән эш программаһы дөйөм белем биреүҙең дәүләт стандарттарына нигеҙләнеп, белем йөкмәткеһен заман талаптарына тура килтереп яңыртыу, уның сифаттарын һәм һөҙөмтәләрен күтәреү бурыстарын хәл итеү маҡсатын ҡуя . Эш программаһы түбәндәге федераль һәм республика закондары талаптарына ярашлы төҙөлдө:

-« Рәсәй Федерацияһының «Мәғариф тураһында» Законы,29.12.2012 ,№273-ФЗ

-«Башланғыс белем биреүҙең Федераль дәүләт белем биреү стандартын раҫлау һәм эшкә ашырыу тураһында» РФ-ның Фән һәм мәғариф министрлығы приказы. №373.06.10.2009.

-Башҡортостан Республикаһының 2013 йылдың 1 июлендәге 696-з һанлы «Башҡортостан Республикаһының Мәғарифы тураһында»законы .

-Рәсәй Федерацияһы мәғариф һәм фән Министрлығының 2014 йылдың 31 мартындағы 253-сө һанлы “ Белем биреү учреждениеларында ҡулланыу өсөн тәкдим ителгән дәреслектәрҙе раҫлау тураһында”ғы ҡарары. “2014 йылдың 31 мартында Рәсәй Федерацияһы мәғариф һәм фән Министрлығы раҫланған федераль дәреслектәргә үҙгәрештәр индереү тураһындағы” 2015 йылдың 8 июнендәге 576- сы ҡарары.

-«Федераль базис уҡыу планын һәм РФ-ның дөйөм белем биреү программаһын ғәмәлгә ашырыусы белем биреү учреждениелары өсөн өлгө уҡыу пландарын раҫлау тураһында» Рәсәй Федерацияһының Мәғариф һәм фән министрлығы приказы №1312, 09.03.2004

-Программа:Мәүлийәрова Ә.Т. Яңы стандарттар буйынса дөйөм белем биреү мәктәптәренең 1-4 кластары өсөн программа . Өфө: Китап,2021

-УМК «Мәктәп 2100»

Башҡорт теле программаһы «Мәғариф тураһындагы закон»ға, Рәсәй Федерацияһының икенсе быуын хөкүмәт стандарттарына, «Башҡортостан халыҡтары телдәре законы», «Башҡорт мәғарифын үҫтереү концепцияһы» һәм башҡа норматив документтарға таянып эшләнде.Рәсәй мәғарифын модернизациялау концепцияһында мәғариф алдына ҡуйған төп **маҡсат** – баланы шәхес итеп үҫтереү. Шул маҡсаттан сығып башҡорт телен уҡытыуҙың төп мәсьәләләре билдәләнде:

- телмәр эшмәкәрлеген формалаштырыу:тыңлау, һөйләү, яҙыу, уҡыу;
- тел системаһын (фонетика, лексика, орфография, орфоэпия, грамматика, пунктуация) өйрәнеү;

- башҡорт теле ғилемен өйрәнгәндә баланың шәхси мөмкинселектәрен иҫәпкә алып, уның һәләтен, эрудицияһын формалаштырыу өсөн шарттар тыуҙырыу;
- тел ғилемен өйрәнеү процесында универсаль уҡыу эш төрҙәренә өйрәтеү, уҡыу эшмәкәрлегенең төп компоненттарын үҙләштереү (уҡыу мәсьәләһе, проблема ҡуйыу, эште планлаштырыу, ойоштороу; уҡыу мәсьәләһен сисеү, эште баһалау, рефлексив-контроль эшмәкәрлек).

Башҡорт теле дәрестәрендә белем биреүҙең төп **бурыстары:**

- туған телдә камил һөйләшеү, фекереңде еткерә белеү, тел һәм телмәр күнекмәләрен тәрән үҙләштереүгә өлгәшеү;
- уҡыусыларҙың төрлө эшмәкәрлекте (уҡыу һәм белем алыу, хеҙмәт, аралашыу күнекмәләрен) үҙләштереүҙәренә ирешеү, универсаль уҡыу эш төрҙәренә өйрәтеү;
- башҡорт халҡының рухи мираҫын өйрәнеүгә ҡыҙыҡһыныу тәрбиәләү;
- дәреслек, өҫтәмә материал, һүҙлектәр, белешмә әҙәбиәт менән эш итеү күнекмәләрен камиллаштырыу;
- башҡорт телен башҡа фәндәр буйынса белем алыу сараһы булараҡ ҡулланырға әҙерләү;
- уҡыусыларҙың логик фекерләү һәләттәрен үҫтереү.

Башҡорт теленә өйрәтеү программаһының төп принциптары

1. Һәр баланың шәхси үҙсәнлектәрен иҫәпкә алыу.

   Икенсе быуын хөкүмәт стандарттарының талаптарына ярашлы шәхси, предмет һәм метапредмет өлкәһендәге үҫеште төрлө кимәлдәге эштәр менән тәьмин итеү.
2. Фәнни – теоретик белем биреү.

   Телде өйрәнеүҙе төп фәнни-теоретик төшөнсәләрҙе үҙләштереүгә нигеҙләнеп ҡороу.
3. Һәр баланы төрлө яҡлап өҙлөкһөҙ үҫтереү.
4. Әсә телен заманса аралашыу ҡоралы итеп ҡулланыу.
5. Баланың психик һәм физик һаулығын һаҡлау

Предметтың үҙәнселектәре.

Мәктәп практикаһында белем алыуға ынтылыш, ҡыҙыҡһыныу уятыусы һәм этәргес көс, эске мотив булып дәрестә проблемалы уҡытыу тора. Ҡуйылған уҡыу проблемаһы ярҙамында дәрестә өйрәнелергә тейеш булған темаға теге йәки был күренешкә, хәл-ваҡиғаға ҡарата тыуҙырылған ҡыҙыҡһыныу – баланы ҡуйылған проблеманы хәл итеү юлдарын, ысулдарын эҙләүгә, тикшеренеү эшен тормошҡа ашырыуға – үҙ аллы белем алыуға юл аса. Бала белеменә, тәжрибәһенә таянып, был эшкә тотонорға баҙнат итә. Баланың инициативаһын, ынтылыш күрһәтеүен маҡтап, психологик атмосфера тыуҙырыу тейешле күргәҙмә әсбаптар менән тәьмин ителергә тейеш.

Дәрестә махсус рәүештә тейешле ситуация, “интеллектуаль конфликт” (коллизия) тыуҙырыу баланы уйларға мәжбүр итә. Был осраҡта уҡыусы әлегә тиклем алған белеменең етерлек булмауын аңларға тейеш, күрһәтелгән проблеманы әлегә белеп етмәүен төшөнөп, үҙенең бурыстарын күҙаллай. Баланың аңында был мәсьәләне тормошҡа

ашырыу ысулдары төҫмөрләнә башлай. Был йүнәлештә эш 1-2 кластарҙа уҡытыусының ҡатнашлығын талап итһә, 3-4 кластарҙа балаға үҙаллылыҡ биреү мөһим шарт булып тора.

Уҡыусы дәрестә тыңлаусы ғына түгел, киреһенсә, фекерләүсе, эҙләүсе, белем алыусы ла. Ул дәрестә уҡытыусы менән тиң ҡатнашырға һәм эшләргә тейеш. Беренсе класта белем алыу бер аҙ уйын формаһында алып барыла. Дәрестәрҙә әкиәттән килгән шәхестәр, Оҭкор исемле зат, Бикә менән Булат кеүек балалар, уларҙың атаһы ҡатнаша. Атай кеше телдең серҙәрен күрергә ярҙамлаша, балаларына проблема ҡуя, кескәйҙәр уйлана, әҙерләнә, эҙләнә, хаталана. Уларға ҡушылып уҡыусылар ҙа эҙләнә, хаталарын төҙәтә, телебеҙҙең серҙәренә төшөнә. Бында моделдәр, схемалар ярҙамға килә. Уҡыусылар телмәр берәмектәрен ишетеп, күреп, хатта тотоп ҡарай, аныҡ, конкрет һиҙемләй, әкренләп төшөнсәләр менән эш итергә өйрәнә. Һөҙөмтәлә фекере баҫҡыслап күтәрелә, ғилми уҡытыуға нигеҙ һалына башлай.

“Әлифба” осоронда баланыы уҡырға һәм яҙырға өйрәтеү күҙҙә тотола. Ләкин эш бының менән генә сикләнмәй. Тәүге көндән үк бала әсә теленең серҙәрен уҡытыусы менән бергә аса башлай. Эш барыышында уҡыусыға телебеҙҙең үҙенә генә хас сифаттары күрһәтелә: һүҙҙә өндәрҙең оҡшашлығы, һүҙҙәрҙең ҡалын йәки нәҙек өндәрҙән тороуы, һөйләмдең үҙенсәлекле ҡоролоуы, һүҙҙә баҫымдың да үҙенсә төнөүе күҙәтелә. Киләһе кластарҙа ошо үҙенсәлектәрҙе баланың телмәренә күсереү күҙҙә тотола.

Телде аралашыу, кешеләр менән хеҙмәттәшлек итеү, мөнәсәбәт ҡороу ҡоралы итеп күҙаллап өйрәтеү мөһим. Йәмғиәттә баланың шәхес булараҡ үҙ урыны, рухи һәм материаль байлыҡтарға эйә булырға булышлыҡ иткән шөғөлө, эш урынында бер йүнәлештә хеҙмәттәшлек иткән, рухи донъяһына ауаздаш дуҫ-иштәре булырға тейеш. Шулай төрлө ерлектә уның уй-фекере менән килешеп бөтмәгән, тәнҡит күҙлеген белдергән кешеләр менән эш итә белеү, уларҙы ихтирам итеп таныу, улар менән дөрөҫ мөнәсәбәт ҡороу, мәҙәниәтле аралашыу серҙәренә өйрәнеү ҙур әһәмиәткә эйә. Был йәһәттән “Әлифба”, “Әсә теле” фәндәренең йөкмәткеһе һәм технологияһы ла айырым үҙенсәлектәргә эйә. Юғарыла әйтелгәндәр дөйөм мәғариф алдына ҡуйылған төп маҡсаттарҙы ҡыҙыл һыҙыҡ өҫтөнә ала.

Беренсе класҡа килгән алты-ете йәшлек баланың һөйләшеүгә дәрте ҙур. Уның ошо теләген иҫәпкә алып, фекерен, телмәрен үҫтереү өсөн тейешле шарттар тыуҙырыу мөһим. Бер партала ултырған ике уҡыусы үҙ-ара һөйләшергә, фекер алышырға тейеш. Уҡыусы үҙ уцын тартынмай әйтеп бирһен өсөн шарттар булдырыла. Бала уҡытыусыға ла һорау ҡуйырға баҙнат итергә тейеш. Уҡыған текстың йөкмәткеһен аңлағас, ул был әҫәр буйынса иптәшенә һорауҙар бирә башлай. Һорай белеү, һорау ҡуя белеү, үҙең белмәгәнде асыҡларға баҙнат итеү юғары баһалана.

Икешәр, дүртәр-бишәр уҡыусы төркөмдәргә бүленеп эшләгәндә, бала һорау бирергә, фекерен үҙенсә әйтергә һәм яҡларға, кешенең әйткәнен иғтибар менән тыңлап, уны баһаларға әкренләп өйрәнә башлай. Ул уй-фекерен аныҡ итеп әйтергә кәрәклеген төшөнә, иптәштәренә лә иғтибарлы була бара. Тәүге осорҙа баланың телен асыуҙы үҙ-ара һөйләшеүгә (диалогҡа) ҡорғанда, артабан эҙмә-эҙлекле әйтеп биреүгә (монологҡа) күсеү ҡарала. Телмәрҙе аралашыу

ҡоралына, фекерен̦де аныҡ әйтеп бирә белеү сараһына әүерелдереү алымдары кластан класҡа ҡатмарлана бара. Ғөмүмән, программала телмәр үҫтереүгә ҙур урын бирелә.

Уҡыу предметының уҡыу планындағы урыны

Абзан урта дөйөм белем биреү мәктәбенең "Уҡыу планы"на ярашлы башҡорт грамотаһына һәм башҡорт теленә өйрәтеү 1-4-се кластарҙа бөтәһе 314сәғәт:1-се класта 88 сәғәт(грамотаға өйрәтеү:22аҙна х 4 сәғәт,башҡорт теле:11аҙна х 2сәғәт); 2-4-се кластарҙа 2-әр сәғәт(34аҙна х 2сәғәт) иҫәбенә бойомға ашырыла.

Уҡыу предметын үҙләштереүҙең планлаштырылған һөҙөмтәләре

Шәхси үҫеш кимәле. Баланы шәхес итеп үҫтереү, кешелек сифаттарын тәрбиәләү. Уны үҙ аллы үҫешкә, камиллашыу оҫталығына өйрәтеү. Һөҙөмтәлә уҡымышлы, үҙ еренең, иленең, халҡының ҡиммәттәренә төшөнгән, уны һанлаған һәм һаҡлаған, яҡлаған социум итеп формалаштырыуға нигеҙ һалыу.

Метапредмет кимәле. Универсаль эш төрҙәренә өйрәтеү: танып белеү, ойоштороу һәм коммуникатив эшмәкәрлек, йәғни баланы үҙ аллы уҡырға, белем алырға өйрәтеү.

Танып белеү эшмәкәрлеге тейешле мәғлүмәтте эҙләп табыу һәм анализлауҙы, проблемаларҙы хәл итеү юлдарын эҙләүҙе һәм ҡулланыуҙы тәьмин итә.

Шәхси эшмәкәрлек – баланы уҡымышлы һәм аңлы шәхес итеп үҫтереү. Эшмәкәрлекте уның тормош һәм кешелеклелек ҡиммәттәрен, әхлаҡи һәм мораль нормаларҙы аңлап ҡабул итеүен, әйләнә – тирәләге күренештәргә һәм ваҡиғаларға шәхси ҡарашын формалаштырыуға йүнәлтеү.

Ойоштороу эшмәкәрлеге танып белеү процесы менән идара итеүҙе күҙ уңында тота: эшмәкәрлекте күҙаллау, планлаштырыу, башҡарыу, тикшереү, үҙгәрештәр индереү һәм баһалауҙы үҙ эсенә ала.

Аралашыу эшмәкәрлеге белем алыу процесында аралашырға өйрәнеүҙе ойоштороуға йүнәлтелгән. Ул башҡа кешеләрҙе тыңлай белеү һәм аңлауҙы, мәғлүмәтте теүәл тапшырыуҙы үҙ эсенә ала.

Предмет үҙләштереү кимәле. Уҡыу предметын өйрәнеүҙә яңы белем үҙләштереү, уны эшкәртеү һәм ҡулланыу өлкәһендә тейешле тәжрибә туплау.

1-се класта уҡыу йылы аҙағына ҡарата планлаштырылған һөҙөмтәләр:

Шәхсиүҫеш кимәле

-уҡыусы статусын ҡабул итергә,уҡыу эшмәкәрлегенә өйрәнергә.

-тыуған илгә,ергә,яҡын кешеләргә һөйөү тәрбиәләргә.

-эшләгән эштәр өсөн яуаплылыҡ тойорға.

-һау-сәләмәт йәшәйеш булдырырға.

Предмет үҙләштереү кимәле
- тел берәмектәрен айыра белергә;
- һүҙ, һүҙбәйләнеш, һөйләмде график тамға ярҙамында тамғаларға;
- уҡырға (минутына 25-40 һүҙ)
- хәрефтәрҙе дөрөҫ   каллиграфия менән яҙырға,бер-береһе менән дөрөҫ тоташтырырға;
- 3-4,5-6 хәрефтән торган ябай һүҙҙәрҙе грамоталы яҙырга;
- һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылыш ҡағиҙәләрен (ҙур хәреф,кеше исем-фамилиялары,хайуан ҡушаматтары)
-һүҙ башында –уы-үе, я,ю,е,ё хәрефтәре,йә,йо,йү,йы,йө ҡушымсалары) белергә.

Метапредмет кимәле
- уҡытыусыны тыңларға, уның әйткәнен ишетергә;
- өндәрҙе әйтергә,тыңларға, сагыштырырға, анализларға;
- уҡытыусыға һорау бирергә, белешмә алырға;
- 2-шәрләп, төркөмләп эшләргә;
- һөйләшеүҙә ҡатнашырға, үҙ фекерен әйтергә,кешенекен тыңларға;
- дәрес темаһына ярашлы уҡыу мәсьәләһен ҡуйырға,уны тикшереп сисеү эшендә әүҙем ҡатнашырға;
- график һыҙмаларҙы танырға,төҙөргә,уҡырға;
- уҡыу һәм яҙыуҙы мәғлүмәт,белем алыу сараһы итеп ҡулланырға.

2-се кластауҡыу йылы аҙағына ҡарата планлаштырылған һөҙөмтәләр :

Шәхси үҫеш кимәле
-телдең һәм телмәрҙең кешеләр тормошондағы әһәмиәтен аңлау;
-тексты эмоциональ ҡабул итеү, үҙеңдең хис-тойғоларың менән бүлешеү;
-кешеләрҙең хис-тойғоларын аңлау, уртаҡлашыу, бүлешеү;
-башҡа кешеләрҙең яҙма һәм һөйләү телмәренә иғтибар итеү (интонация, темп, тон, һүҙҙәр һәм тыныш билдәләренең ҡулланылышы).

Метапредмет кимәле

Ойоштороу эшмәкәрлеге:
-уҡытыусы ярҙамында эшмәкәрлек маҡсатын билдәләү; планлаштырыу;
-һөҙөмтәне һәм белемде үҙләштереү кимәлен күҙаллау;
-дәрестә эш барышын һөйләп аңлатып барыу;

-дәреслек материалы менән эшләү барышында фекер, фараз менән уртаҡлашыу;
-уҡытыусы тәҡдим иткән план буйынса эшләү;
-коллектив төҙөлгән план буйынса эшләү;
-тикшереү; төҙәтмәләр индереү; баһалау.

Танып белеү эшмәкәрлеге:

-дәреслектең, һүҙлектәрҙең, белешмәләрҙец айышына төшөнөү (йөкмәткеһе,шартлы билдәләре);
-дәреслектән, текстан, таблицаларҙан, схемаларҙан, иллюстрацияларҙанһорауға яуап табыу;
-күмәкләп йәки үҙ аллы башҡарған эш буйынса һығымта яһай белеү;
-ҙур булмаған текстың йөкмәткеһен һөйләү;
-бер төрлө информацияны икенсе төрлө формаға үҙгәртеү.

Аралашыу эшмәкәрлеге:

-үҙеңдең фекереңде телдән һәм яҙма рәүештә формалаштырыу;
-кешенең телмәрен тыңлау һәм аңлау, телмәрҙең темаһын, терәк һүҙҙәренбилдәләү;
-тексты тасуири уҡыу һәм йөкмәткеһен һөйләү;
-уҡытыусы һәм класташтар менән берлектә тәртип ҡағиҙәләре һәм уларҙыүтәү, аралашыу тураһында килешеү;
-парлап, төркөмләп эшләргә өйрәнеү, төрлө ролдәр үтәү (башҡарыусы йәкилидер).

Предмет үҙләштереү кимәле

-уҡытыусы йәки уҡыусыларҙың һөйләгән тексын ишетеп ҡабул итеү;
-тексты һөйләмдәр теҙмәһенән айыра белеү;бөтөн һүҙҙәр менән аңлы, дөрөҫ, тасуири уҡыу;
-текстың исемен (атамаһын) аңлау, текста исем һайлап алыу йәки ҡушыу;
-тексты өлөштәргә бүлеү, һәр бүлеккә исем ҡушыу (план төҙөү);
-ентекле йәки һайланған өлөштөң йөкмәткеһен һөйләү;
-тексты ентекле һөйләй белеү;
-ҡыҫҡа хикәйә төҙөү;
-һүҙҙең өндәрен дөрөҫ атау, һүҙҙе ижеккә бүлеү, өндәр һәм хәрефтәр һанынбилдәләү, дөрөҫ баҫым ҡуйыу, баҫымлы һәм баҫымһыҙ ижектәрҙе табыу,телдән өн-хәреф анализы яһау;һөйләм аҙағында тейешле тыныш билдәләрен ҡуйыу;
-баҫма тексты дөрөҫ итеп күсереп яҙыу, яҙылғанды өлгө менән сағыштырыптикшереү;
-һүҙҙәрҙе һәм ҙур булмаған һөйләмдәрҙе, 30-40 һүҙҙән торған тексты диктантитеп яҙыу;
-һүҙҙәрҙең ауыр яҙылышлы урындарын күреү һәм дөрөҫ яҙыу;

-һөйләмде, кешенең исемен һәм фамилияһын, географик атамаларҙы, хайуанҡушаматтарын баш хәреф менән яҙыу; нәҙеклек (ь) һәм ҡалынлыҡ (ъ)билдәләрен, йә, йө, йү, йе, йо, йы ҡушымсаларын дөрөҫ яҙыу;
-өйрәнелгән ҡағиҙәләргә хаталарҙы табып төҙәтеү;
-тамырҙаш һүҙҙәрзең тамырын табыу, ялғауҙарҙы айыра белеү һәм билдәләү;
-һүҙҙәргә һорау ҡуйыу; кем? нимә? һорауына яуап биреүсе һүҙҙәрҙе күреү, һөйләмдә кем йәки нимә тураһында һүҙ барыуын асыҡлау;
-бирелгән һүҙҙәрҙән йәки тема буйынса һөйләмдәр төҙөү;
-картина йәки бирелгән тема буйынса ҙур булмаған текст теҙеү, уҡытыусы ярҙамында 4-5 һөйләмдән торған тексты дәфтәргә яҙыу.

3-сө класта уҡыу йылы аҙағына ҡарата планлаштырылған һөҙөмтәләр :

Шәхси үҫеш кимәле

- үҙ аллы эш итергә, белем алыу процесына етди һәм яуаплы ҡарарға;
- атай-әсәйгә, тиҫтерҙәренә, уҡытыусыларға, яҡындарына, мәктәп хеҙмәткәрҙәренә иғтибарлы һәм ихтирамлы булырға;
- мәктәп йыһаздарына, уҡыу әсбәптәренә һаҡсыл булырға;
- тыуған илде яратырға, ерҙе, телде һаҡларға;
- һаулыҡты нығытырға;
- ҡунаҡта, кинола йәки экскурсияла һәм башҡа йәмәғәт урындарында әҙәпле булырға, файҙалы ял итергә;
- кеше менән аралашыу этикетын үҙләштерергә.

Метапредмет кимәле

Ойоштороу эшмәкәрлеге:

дәрестең темаһын һәм маҡсатын үҙ аллы билдәләү;
проблеманы хәл итеү планын төҙөү, план буйынса эшләү, эшеңде план менән сағыштырыу, кәрәк саҡта төҙәтмәләр индереү;
үҙ – үҙеңә контроллек итеү һәм баһа биреүҙе тормошҡа ашырыу.

Танып белеү эшмәкәрлеге:

текст мәғлүмәтенең төрлө төрҙәрен уҡыу (текстың үҙен, текстан һуңғы атамаларҙы, өҫтәмә таблицаларҙы, схемаларҙы);
уҡыуҙың төрлө төрҙәрен ҡулланыу;

мәғлүмәтте бер төрҙән икенсе төргә әйләндереү;
һүҙлектәр, белешмәләр менән ҡулланыу;
анализ һәм синтез эшләү;
фекерләү һәм хикәйәләү тибындағы текст төҙөү.

Аралашыу эшмәкәрлеге:

диалог һәм монолог телмәр төрҙәре менән ҡуллана алыу;
үҙ фекереңде әйтә һәм иҫбатлай алыу;
бер фекергә килеү һәм уртаҡ эшмәкәрлек тураһында килешеү, план төҙөү;
аңлашылмаған мәсьәләләр буйынса һорауҙар биреү;
парлап һәм төркөмләп эшләү барышында аралашыу;
йәштәштәрең менән үҙ – ара мөнәсәбәттәр, бәхәсле ситуацияларҙың сиселешен хәл итеү.

Предмет үҙләштереү кимәле

- һүҙҙәрҙең өн моделенә ярашлы һүҙ уйлап табырға;
- һүҙҙең өлөштәрен (тамыр һәм ялғау, яһаусы ялғау һәм яһалма һүҙ) айырырға;
- тамырҙаш һүҙҙәрҙе танырға,уларҙы башҡа оҡшаш һүҙҙәрҙән айырырға;
- тартынҡы һәм һуҙынҡы өндәр һәм хәрефтәр, парлы-парһыҙ, яңғырау-һаңғырау, сонор тартынҡы өндәр, сиратлашып килеүсе тартынҡылар тураһында һөйләп бирергә;
- һүҙгә фонетик анализ яһарға;
- ҡушма һүҙҙәрҙе танырға, уларҙың дөрөҫ яҙылышын аңлата белергә;
- үҙләштерелгән һүҙҙәрҙе танырға һәм уларға дөрөҫ ялғау ҡуша белергә;
- һүҙ төркөмдәрен (атамаһын, билдәһен, хәрәкәтен белдергән һәм ярҙамсы һүҙҙәрҙе) таба белергә;
- һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәрен айыра белергә;
- сюжетлы һүрәт, һорауҙар, терәк һүҙҙәр ярҙамында хикәйә, әкиәт ижад итергә.

4-се класта уҡыу йылы аҙағына ҡарата планлаштырылған һөҙөмтәләр :

Шәхси үҫеш кимәле

- белем алыуҙың мөһимлеген, үҫеш өсөн кәрәклеген аңлау;
- белем алыу өсөн төрлө сығанаҡтар ҡулланыу;
- телмәр мәҙәниәтен камиллаштырыуға ынтылыштың үҫеүе;

- башҡа халыҡтар мәҙәниәтенә толерантлы мөнәсәбәт булдырыу.

Метапредмет кимәле

Ойоштороу эшмәкәрлеге:

- дәрестең темаһын һәм маҡсатын үҙ аллы билдәләү;
- проблеманы хәл итеү планын төҙөү, план буйынса эшләү, эшеңде план менән сағыштырыу, кәрәк саҡта төҙәтмәләр индереү;
- үҙ – үҙеңә контроллек итеү һәм баһа биреүҙе тормошҡа ашырыу.

Танып белеү эшмәкәрлеге:

- текст мәғлүмәтенең төрлө төрҙәрен уҡыу (тексты, текстан һуңғы атамаларҙы, өҫтәмә таблицаларҙы, схемаларҙы);
- уҡыуҙың төрлө төрҙәрен ҡулланыу;
- мәғлүмәтте бер төрҙән икенсе төргә әйләндереү;
- һүҙлектәр, белешмәләр менән ҡулланыу;
- анализ һәм синтез эшләү;
- фекерләү һәм хикәйәләү тибындағы текст төҙөү.

Аралашыу эшмәкәрлеге:

- диалог һәм монолог телмәр төрҙәре менән ҡуллана алыу;
- үҙ фекереңде әйтә һәм иҫбатлай алыу;
- бер фекергә килеү һәм уртаҡ эшмәкәрлек тураһында килешеү, план төҙөү;
- аңлашылмаған мәсьәләләр буйынса һорауҙар биреү;
- парлап һәм төркөмләп эшләү барышында аралашыу;
- йәштәштәрең менән үз – ара мөнәсәбәттәр, бәхәсле ситуацияларҙың сиселешен хәл итеү.

Предмет үҙләштереү кимәле

- башҡорт теленең орфограммалары тураһында белемдәрҙе системаға һалыу, тыныш билдәләрен дөрөҫ ҡуйып, хатаһыҙ күсереп яҙыу, төрлө тикшереү эштәрен үтәргә өйрәнеү;
- һүҙ, һүҙбәйләнеш һәм һөйләмдең оҡшаш һәм айырмалы яҡтарын белеү;
- ябай һөйләмгә синтаксик анализ яһау;һүҙ төркөмдәренә морфологик анализ яһау;
- бәйләнешле текст төҙөү;хикәйәләү тибындағы ентекле изложение яҙыу;
- телмәр этикетын үҙләштереү һәм ғәмәлдә ҡулланыу.

Башҡорт теле предметының йөкмәткеһе.

Грамотаға өйрәтеү.

Әлифба.

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Уҡыусылар эшмәкәрлегенең төп төрҙәре
	Әлифбаға тиклемге осор	**16**	
1	**Предмет һәм һүҙ.** Предмет һәм һүҙ төшөнсәләрен сағыштырыу. Предметтың атамаһын, хәрәкәтен, билдәһен белдергән һүҙҙәр, уларҙың график һыҙмаһы.Һүҙбәйләнеш төҙөү.	**5**	Тыңлау, күҙәтеү, сағыштырыу, предмет тураһында мәғлүмәт алыу ысулдарын асыу.Алгоритм төҙөү, һығымта яһау Диалогта ҡатнашыу Һүҙҙәрҙе тамғалау График һыҙмалар төшөрөү, һыҙыу.
2	**Һүҙбәйләнеш. Һөйләм.** Һүҙбәйләнеш төҙөү, уны график һыҙмала күрһәтеү. Һөйләм тураһында төшөнсә. Һөйләмдең башы, аҙағы, аҙағындағыы тыныш билдәләре .	**4**	Һүҙбәйләнеш төҙөү, уны график һыҙмала күрһәтеү.. Һөйләмдең башы, аҙағы, аҙағындағыы тыныш билдәләре (нөктә, һорау, өндәү). Һөйләмде киңәйтеү, тулыландырыу. Һөйләм һыҙмаһы, һөйләмгә һүҙ өҫтәү тамғаһы.
3	**Һүҙ. Ярҙамсы һүҙҙәр.** Һәм, менән, ғына-ҡына, генә-кенә ярҙамсы һүҙҙәре. Уларҙың һөйләмдәге функцияһы, график тамғалау.	**2**	Тыңлау, күҙәтеү, сағыштырыу, һүҙ тураһында мәғлүмәт алыу ысулдарын асыу.Алгоритм төҙөү, һығымта яһау Диалогта ҡатнашыу.Һүҙҙәрҙе тамғалау График һыҙмалар төшөрөү, һыҙыу

4	**Һуҙынҡы, тартынҡы өндәр. Ижек.Баҫым.** Һүҙҙе тыңлау. Уның һәр өнөн тауыш ярҙамында айырып әйтеү. Өндәрҙең урынын билдәләү. Һүҙҙең өн моделен төҙөү. Бирелгән график һыҙмаға ярашлы һүҙҙәр уйлау.Тартынҡы һәм һуҙынҡы өндәрҙе айырыу, уларҙы график тамғалау. Һүҙҙең өн моделен төҙөү. Һүҙҙе ижеккә бүлеү ысулдары.	**5**	Һүҙҙәр йыйыу, уларға ижек өҫтәү. Башҡорт теленең сингармонизм законы. Һүҙҙең өн моделен төҙөү, транскрипцияһын яҙыу. Өн – хәрефтәрҙе сағыштырыу. Һүҙгә анализ яһау Парлап эшләү. Тартынҡыларҙы яңғырау һәм һаңғырау өндәргә төркөмләү, уларҙы график тамғалау.Һүҙҙең өн моделен төҙөү, бирелгән өн моделенә һүҙҙәр табыу. Баҫым тураһында төшөнсә. Баҫымдың һүҙҙең аҙаҡкы ижегенә төшөүе. Башҡорт телмәре музыкаль һәм яғымлы.
	Әлифба осоро		
5	**Өндәр менән танышыу, уларҙы тамғалау.** Өндө хәреф менән тамғалау. Хәрефте дөрөҫ каллиграфия менән дәфтәргә яҙыу. Ҙур хәреф. Кеше исем-фамилияһында, һөйләм башында, хайуан ҡушаматтарында, ер-һыу атамаларында.Башҡорт теленең сингармонизм законы. Ҡалын һәм нәҙек һүҙҙәр.Орфограмма.	**72**	Өндәргә характеристика биреү Һығымта яһау яһау.Уҡыу, яҙыу Һүҙҙең өн моделен һыҙыу Күсереп яҙыу.Хикәйә төҙөү Әңгәмә ҡороу Предметтың атамаһын, хәрәкәтен, билдәһен белдергән һәм ярҙамсы һүҙҙәр. Уларҙың телмәрҙәге әһәмиәте. Һүҙҙәрҙе мәғәнәһе буйынса төркөмдәргә бүлеү. Ярҙамсы һүҙҙәрҙең айырым яҙылыуы.Һүҙҙәрҙе төркөмләү. Проблеманы хәл итеү

Башҡорт теле предметының йөкмәткеһе
1-се класс(22сәғәт)

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Уҡыусылар эшмәкәрлегенең төп төрҙәре
	Алфавит. Хәреф һәм өн. Алфавитта хәрефтәр һаны, тәртибе. Уның ҡулланылыш өлкәләре Хәрефтәрҙең аталышы. Хәреф өндәң тамғаһы	**2**	Өндәрҙең әйтелеше, артикуляцияһы. Һуҙынҡы – тартынҡы, ҡалын – нәҙек һуҙынҡы, яңғырау – һаңғырау тартынҡы булыуын билдәләү. Һүҙҙең график һыҙмаһы. Күҙәтеү Проблеманы хәл итеү Төркөмләп эшләү

	Нәҙек һәм ҡалын һүҙҙәр. Ижек. Ҙур хәреф.Һүҙҙәрҙе тел законына ярашлы төркөмләү. Һүҙҙе ижеккә бүлеү. Бер, ике, өс ижекле һүҙҙәр. Кеше исем – фамилияларының, хайуан ҡушаматтарының, ер – һыу атамаларының яҙылышы.	**4**	Эҙләнеү.Һүҙҙәргә анализ һәм классификация яһау.Шиғыр, хикәйә ижад итеү. Бирелгән тексҡа оҡшатып үҙеңдекен төҙөү. Сюжетлы һүрәт ҡулланыу өсөн бирелгән һүҙҙәр ярҙамында телдән хикәйә ижад итеү. Һүҙҙе юлдан юлға күсереү. Ҡуш тартынҡылы һүҙҙе ижеккә бүлеү. Һүҙгә ижек өҫтәү.
	Һөйләм.Хәбәр, һорау, өндәү һөйләм. Һөйләм аҙағындағы тыныш билдәләре.	**2**	Тыңлау, уҡыу, яҙыу.Үҙ аллы эш. Һөйләмде дөрөҫ интонация менән уҡыу. Һөйләмде киңәйтеү.
	Һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышы. Башҡорт теленең сингармонизм законы. Э хәрефенең һүҙ башында ғына яҙылыуы. Йә, йө, йү, йе (һүҙ уртаһы), йо, йы ҡушымсалары менән һүҙҙәр йыйыу, уларҙы яҙып өйрәнеү. Е, е, ю, я хәрефтәре үҙләштергән һүҙҙәрҙең башында, уртаһында, аҙағында. Рус теленән үҙләштерелгән һүҙҙәрҙә е, е, ю, я хәрефтәренең функцияһы.	**5**	Һүҙҙәр йыйыу, уларға ижек өҫтәү. Башҡорт теленең сингармонизм законы. Э хәрефенең һүҙ башында ғына яҙылыуы Йә, йө, йү, йе (һүҙ уртаһы), йо, йы ҡушымсалары менән һүҙҙәр йыйыу, уларҙы яҙып өйрәнеү.Е, е, ю, я хәрефтәрен үҙләштергән һүҙҙәрҙең башында, уртаһында, аҙағында яҙып өйрәнеү. Һүҙҙең өн моделен төҙөү, транскрипцияһын яҙыу. Өн – хәрефтәрҙе сағыштырыу. Һүҙгә анализ яһау Парлап эшләү.
	Һүҙ төркөмдәре.Предметтың атамаһын, хәрәкәтен, билдәһен белдергән һәм ярҙамсы һүҙҙәр. Уларҙың телмәрҙәге әһәмиәте. Һүҙҙәрҙе мәғәнәһе буйынса төркөмдәргә бүлеү. Ярҙамсы һүҙҙәрҙең айырым яҙылыуы.	**9**	Предметтың атамаһын, хәрәкәтен, билдәһен белдергән һәм ярҙамсы һүҙҙәр. Уларҙың телмәрҙәге әһәмиәте. Һүҙҙәрҙе мәғәнәһе буйынса төркөмдәргә бүлеү. Ярҙамсы һүҙҙәрҙең айырым яҙылыуы. Һүҙҙәрҙе төркөмләү Проблеманы хәл итеү

2-се класс(68 сәғәт)

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр	Уҡыусылар эшмәкәрлегенең төп төрҙәре

		һаны	
1	**Ҙур хәреф**Ҙурхәреф. Һөйләмбашы. Кешеисем-шәрифәте. Хайуанҡушаматтары. Ер-һыуатамалары. Диалог. Монолог	**10**	Проблеманы хәл итеү.Төркөмләп эшләү. Дөрөҫяҙылышҡағиҙәләренөйрәнеүһәмғәмәлиҡулланыу. Икекешенеңһөйләшеүендиалогформаһындаяҙыу.
2	**Һөйләм**Һөйләм, һүҙбәйләнеш, һүҙ (уларҙыңоҡшашлығы, айырмаһы). Һөйләмдеәйтеүмаҡсаты. Һөйләмдәинтонация. Хәбәрһөйләм. Өндәүһөйләм. Һораућөйләм. Һөйләмдеңбашкиҫәктәре. Эйә, хәбәр. Эйәрсәнкиҫәктәр.	**7**	Тыңлау, уҡыу, яҙыу.Үҙ аллы эш. Һөйләмде дөрөҫ интонация менән уҡыу. Һөйләмде киңәйтеү .Аралашыуэтикеты (сәләмбиреү, хушлашыу, ғәфүүтенеү, рәхмәтбелдереү, үтенесменәнөндәшеү).
3	**Һүҙҙәрҙеңдөрөҫяҙылышы:** Дөрөҫяҙылышҡағиҙәләренөйрәнеүһәмғәмәлиҡулланыу. Ҙурхәреф. Һөйләмбашы. Кешеисем-шәрифәте. Хайуанҡушаматтары. Ер-һыуатамалары. Диалог. МонологУ-ү, о-ө, э, ыхәрефлеһүҙҙәр. Йә, йө, йү, йеһәмйо, йыҡушымсалыһүҙҙәр. Икеөндөбелдергәнхәрефлеһүҙҙәр. Һүҙбашындавхәрефе.	**15**	Тыңлау, уҡыу, яҙыу.Үҙ аллы эш. Һөйләмде дөрөҫ интонация менән уҡыу. Һөйләмде киңәйтеү. Башҡорт теленең сингармонизм законы. Э хәрефенең һүҙ башында ғына яҙылыуы Йә, йө, йү, йе (һүҙ уртаһы), йо, йы ҡушымсалары менән һүҙҙәр йыйыу, уларҙы яҙып өйрәнеү.Е, е, ю, я хәрефтәрен үҙләштергән һүҙҙәрҙең башында, уртаһында, аҙағында яҙып өйрәнеү.
4	**Һүҙтөркөмдәре** Предметатамаһы. Предметхәрәкәтенбелдергәнһүҙҙәр. Предметбилдәһенбелдергәнһүҙҙәр. Ярҙамсыһүҙҙәр. Уларҙыңайырымторғандамәғәнәаңлатмауы.	**21**	Предметтың атамаһын, хәрәкәтен, билдәһен белдергән һәм ярҙамсы һүҙҙәр. Уларҙың телмәрҙәге әһәмиәте. Һүҙҙәрҙе мәғәнәһе буйынса төркөмдәргә бүлеү. Ярҙамсы һүҙҙәрҙең айырым яҙылыуы. Һүҙҙәрҙе төркөмләү Проблеманы хәл итеү
5	**Үтелгәндәрҙекабатлау** Графиктамғалар: һүҙҙәрараһындаараҡалдырыу, юлдан-юлғакүсереүтамғаһы (дефис), ҡыҙылюл (абзац).	**15**	Үҙаллыбелемалыуоҫталығынаөйрәнеү. Уҡыуэшмәкәрлеге (маҡсаттыкүҙаллау, уҡыуматералынаҡыҙыҡһыныу, эштепланлаштырыу, уҡыумәсьәләһе, эҙләнеүэше, рефлексия, контроль). Уҡыудиалогы. Аралашыумәҙәниәте.

3-сө класс(68 сәғәт)

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Уҡыусылар эшмәкәрлегенең төп төрҙәре

1	**Ҡабатлау** Низәр иҫемдә? Нимәләрҙе онотҡанмын? Һөйләм аҙағында тыныш билдәләре.	**2**	Йәйге каникул хәтирәләре менән уртаҡлашыу. Тулы фонетик анализ яһау тәртибен үҙләштереү. Үҙ аллы эшләргә һәм иптәштәреңдең эшер тикшерергә өйрәнеү. Һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышын аңлата белеү. Ярҙамсы һүҙҙәрҙе танып белергә өйрәнеү.
2	**Баш хәреф** Кешенең исем-фамилиялары.Хайуан ҡушаматтары. Әҙәби әҫәр, китап исемдәре. Ер-һыу атамалары .Гәзит-журналдар, телерадио тапшырыуҙары исемдәре.	**4**	Проблеманы хәл итеү.Төркөмләп эшләү. Дөрөҫяҙылышҡағиҙәләренөйрәнеүһәмғәмәлиҡулланыу. Икекешенеңһөйләшеүендиалогформаһындаяҙыу.
3	**Һуҙынҡы һәм тартынҡы өндәрҙең дөрөҫ яҙылышы** Башҡорт теленең төп законы.	**8**	Төркөмдәрҙә килешеп эшләү Тамыр һүҙҙәрҙәге о-ө, ы-е хәрефтәренең ялғау ҡушҡанда ла һаҡланыуы. Хәреф – өн таблицаһын төҙөү.
4	**Сит телдәрҙән үҙләштерелгән һүҙҙәр** Сит телдәрҙән үҙләштерелгән һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышы. Рус теленән үҙләштерелгән һүҙҙәргә ялғау ҡушыу үҙенсәлектәре.	**6**	Үҙләштерелгән һүҙҙәрҙең ҡулланышын күҙәтеү.Фекер алышыу Һүҙҙәрҙең моделен төҙөү. Үҙләштерелгән һүҙҙәрҙең төп законға буйһонмауын күҙәтеү.Нәҙеклек билдәһенә бөткән һүҙҙәрҙә ялғауҙарҙың яҙылышы.
5	**Һүҙ составы** Һүҙ составы (тамыры һәм ялғауҙары). Тамырҙаш һүҙҙәр. Уларҙың тамыры. Һүҙъяһалыш.	**4**	Һүҙҙәрҙе күҙәтеү, сағыштырыу, һығымта яһау. Һүҙҙәрҙең моделен төҙөү. Һүҙҙе үҙгәртеү, яңы һүҙ яһау.
6	**Ялғауҙарҙың дөрөҫ яҙылышы** Яһаусы (суффикс), үҙгәртеүсе ялғауҙар. Ялғауҙарҙың дөрөҫ яҙылышы. Ялғауҙарҙың ҡушылып яҙылыуы. Ялғау ҡушҡанда бер иш ҡуш тартынҡы барлыҡҡа килеүе.	**8**	Күҙәтеү, һығымта яһау Һүҙҙәргә дөрөҫ ялғау ҡушыу Фекер алышыу, һығымта яһау Грамоталы күсереп яҙыу. Ҡуш тартынҡылы һүҙҙәрҙе дөрөҫ яҙыу күнекмәләре алыу.
7	**Ҡушма һүҙҙәр** Ҡушма һүҙҙәр. Ҡушылып яҙылыусы ҡушма һүҙҙәр. Ҡабатлау йәки ишләү юлы менән яһалған ҡушма һүҙҙәр. Уларҙың һыҙыҡса аша яҙылышы. Һүҙ составы буйынса анализ.	**8**	Һүҙҙәрҙе күҙәтеү, сағыштырыу, һығымта яһау. Фекер алышыу. Һүҙҙәрҙең моделен төҙөү. Һүҙҙәрҙе дөрөҫ яҙыу.
8	**Һөйләм.** Һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе, һөйләмдәрҙе айырыу. Һөйләмде һүҙбәйләнештәргә тарҡатыу. Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибен үҙләштереү. Хәбәр, һорау һәм өндәү һөйләмдәр. Һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәре. Һөйләмдең тиң киҫәктәре. Һөйләмгә синтаксик анализ.	**3**	Телмәрҙе һөйләмдәргә айырыу Һөйләмдәге һүҙҙәр бәйләнешен билдәләү.Дөрөҫ яҙыу. Һөйләм маҡсатына ҡарап, һөйләмдәрҙе өс төргә айырыу: хәбәр, һорау һәм өндәү һөйләмдәр. Һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәрен табыу. Һөйләмдең тиң киҫәктәрере араһында өтөр ҡуйыу. Һөйләмгә синтаксик анализ яһау.

9	**Текст**Тексты логик яҡтан тамамланған өлөштәргә бүлеү. Уларға исем ҡушыу. Абзац. Ҡыҙыл юл. Бәләкәй күләмле хикәйәләр (текст) ижад итеү. Тексҡа ҡарата дүрт-биш һөйләмдән торған мажаралы хикәйә йәки әкиәт төҙөү.	**25**	Телмәрҙе һөйләмдәргә айырыу Һөйләмдәге һүҙҙәр бәйләнешен билдәләү.Дөрөҫ яҙыуМонолог, диалог төҙөү.Ижад итеү.Үҙ эшеңде планлаштырыу, план буйынса эшләү, контроль .Әҙер йәки коллектив төҙөогән план буйынса текст төҙөү. Тәҡдим ителгән текст буйынса өйрәтеү изложениеһы (50-60 һүҙ) яҙыу. Хикәйә йәки өйрәтеү иншаһы яҙыу(65-70 һүҙ). Әкиәт төҙөү.

4-се класс(68 сәғәт)

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Уҡыусылар эшмәкәрлегенең төп төрҙәре
1	**1.Фонетика. Һүҙьяһалыш.** Өн һәм хәреф. Ижек, баҫым. Һуҙынҡы һәм тартынҡы өндәрТамыр һәм ялғау. Тамырҙаш һүҙҙәр. Яһаусы һәм үҙгәртеүсе ялғауҙар. Һүҙьяһалыш. Һүҙ составы буйынса манализ.	**4**	Йәйге каникул хәтирәләре менән уртаҡлашыу. Тулы фонетик анализ яһау тәртибен үҙләштереү. Үҙ аллы эшләргә һәм иптәштәреңдең эшер тикшерергә өйрәнеү. Һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышын аңлата белеү. Ҡуш тартынҡылы һүҙҙәрҙе дөрөҫ яҙыу күнекмәләре алыу. Ярҙамсы һүҙҙәрҙе танып белергә өйрәнеү.
2	**2.Һөйләм**. Һөйләм. Һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәре. Тарҡау һәм йыйнаҡ һөйләмдәр. Һөйләмдең тиң киҫәктәре. Ябай һөйләмгә синтаксик анализ.	**4**	Һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәрен таба белеү. Йыйнаҡ һәм тарҡау һөйләмдәр төҙөү. Һөйләмгә синтаксик анализ эшләү. Күҙәтеүҙәргә нигеҙләнеп, картина буйынса текст төҙөү. Һөйләмдең тиң киҫәктәрен билдәләй алыу, тиң киҫәктәр араһында өтөр ҡуйып яҙа белеү.
3	**3. Морфология**. Һүҙ төркөмдәре. Үҙ аллы һүҙ төркөмдәре. Ярҙамсы һүҙҙәр.	**3**	Морфологияның нимә өйрәнеүен үҙләштереү. Төркөмдәрҙә килешеп эшләү
4	**Исем.** Уртаҡлыҡ һәм яңғыҙлыҡ исемдәр. Һан менән үҙгәреше. Төрлө килештә килгән исемдәрҙең һөйләмдәге функцияһы. Исемдәрҙең эйәлек заты менән үҙгәреше. Килеш менән үҙгәреше. Рус теленән ингән һүҙҙәрҙең килеш менән үҙгәреше. Яһалыш төрҙәре.	**8**	Исемдәргә морфологик анализ яһау. Исемдәрҙе килеш менән үҙгәртеү күнекмәләре алыу. Рус теленән үҙләштерелгән һүҙҙәрҙе күҙәтеү, ялғауҙарҙы дөрөҫ яҙыу. Һығымта яһай белеү.

5	**Алмаш.** Алмаштарҙың төркөмсәләре. Зат алмаштары. Эйәлек заты алмаштары. Һорау һәм күрһәтеү алмаштары. Алмаштарҙың килеш менән үҙгәреше. Морфологик анализ.	**4**	Алмаштарҙы таныу, табыу, һорау ҡуйыу, ниндәй һүҙ төркөмөн алмаштырып килеүен белеү. Һорау һәм күрһәтеү алмаштарын табыу, анализлау. Ентекле һөйләү һәм өйрәнелгән ҡағиҙәләрҙе ҡулланып грамоталы яҙыу.
6	**Сифат.** Тамыр һәм яһалма сифаттар. Сифаттарҙың үҙгәреше. Төп һәм шартлы сифаттар. Сифат дәрәжәләре. Морфологик анализ.	**6**	Сифат менән матур һүҙбәйләнештәр, һөйләмдәр, текстар төҙөү. Сифат дәрәжәләрен белеү. Сифатҡа морфологик анализ яһарға өйрәнеү.
7	**Рәүеш.** Рәүештәрҙең яһалышы. Рәүеш төркөмсәләре. Рәүеш менән сифаттарҙың оҡшашлығы һәм айырмаһы. Морфологик анализ.	**3**	Рәүеш тураһында төшөнсә алыу, төркөмсәләрен сағыштырыу нигеҙендә ғәмәли өйрәнеү, телмәрҙә ҡуллана белеү.
8	**Ҡылым.** Ҡылымдарҙың яһалышы. Тамыр, яһалма, ҡушма ҡылымдар. Ҡылымдарҙың заман менән үҙгәреше. Барлыҡ һәм юҡлыҡ формалары**.** Киләсәк заман ҡылымының ике формаһы.. Ҡылымдың шарт һәм теләк һөйкәлештәре. Ҡылымға морфологик анализ.	**10**	Ҡылымдарҙы яһалышы яғынан сағыштыра белеү, анализлау, өс төргә бүлә белеү. Телмәрҙә ҡылымдарҙың заман төрҙәрен айыра белеү, уларҙы урынлы ҡулланыу.Ҡылым һөйкәлештәрен айыра белеү. Бирелгән өлгә буйынса анализ яһай белеү.
9	**Һан.** Ябай һәм ҡушма һандар. Һан төркөмсәләре. Һандарҙың дөрөҫ яҙылышы. Һанға морфологик анализ.	**3**	Һандарҙың телмәрҙәге әһәмиәтен белеү. Төркөмсәләре башҡарған функциялар менән танышыу. Тема буйынса проект төҙөү. Һанға тулы анализ эшләү.
10	**4. Лексика**. Һүҙҙең лексик һәм грамматик мәғәнәләре. Һүҙҙең күп мәғәнәлелеге. Тура һәм күсмә мәғәнәле һүҙҙәр. Синонимдар. Антонимдар. Омонимдар. Нығынған һүҙбәйләнештәр. Уларҙы телмәрҙә ҡулланыу.	**3**	Һүҙҙәрҙең күп мәғәнәгә эйә булыуын үҙләштереү. Һүҙлектәр менән эшләргә өйрәнеү. Күсмә мәғәнәле һүҙҙәрҙе урынлы ҡулланырға өйрәнеү. Нығынған һүҙбәйләнештәрҙе һөйләү телмәренә индереү.

11	**5.Үтелгәндәрҙе ҡабатлау**. Һөйләм. Һүҙ төркөмдәре. Уларҙың грамматик формалары. Үтелгәндәрҙе нығытыу	**20**	Тел күренештәрен системаға һалыу.Һөйләмгә тулы синтаксик анализ яһау. Һүҙ төркөмдәренә морфологик анализ өлгөһөн иҫтә ҡалдырыу.

ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРЫУ

Әлифба

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Телмәр үҫтереү	Тикшереү эштәре
1	Предмет һәм һүҙ.	5	1	
2	Һүҙбәйләнеш. Һөйләм	4	1	
3	Һүҙ. Ярҙамсы һүҙҙәр.	2	1	
4	Һуҙынҡы, тартынҡы өндәр. Ижек.Баҫым	5	1	1
5	Өндәрҙе хәрефтәр менән тамғалау	72	4	4
	Бөтәһе	88	8	5

Башҡорт теле (1-се класс)

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Телмәр үҫтереү	Тикшереү эштәре
1	Алфавит. Хәреф һәм өн	2	1	
2	Нәҙек һәм ҡалын һүҙҙәр. Ижек	4	1	
3	Һөйләм	2		1
4	Һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышы	8		1
5	Һүҙ төркөмдәре	6		1
	Бөтәһе	22	2	3

Әлифба дәрестәренә календарь - тематик план

№	**Бүлектең атамаһы Дәрестең темаһы**	**Сәғәттәр һаны**	**План буйынса үткәреү ваҡыты**	**Үткәреү ваҡыты**
	Әлифбаға тиклемге осор	**16**		
	Предмет һәм һүҙ.	**5**		
1	Предметтың атамаһын белдергән һүҙҙәр	1	5.09	
2	Предметтың хәрәкәтен белдергән һүҙҙәр	1	6.09	
3	Предметтың билдәһен белдергән һүҙҙәр	1	7.09	
4	Т.ү. Көҙгө урманда. Тыуған яҡтың тәбиғәте	1	11.09	
	Һүҙбәйләнеш. Һөйләм.	**4**		
5	Һөйләм тураһында төшөнсә	1	12.09	
6	Һөйләм	1	13.09	
7	Т.ү.Халыҡ әкиәттәре	1	14.09	
8	Һөйләмгә һүҙ өҫтәү	1	18.09	
	Һүҙ. Ярҙамсы һүҙҙәр.	**2**		
9	Ярҙамсы һүҙҙәр (һәм, менән). Хайуан ҡушаматтары	1	19.09	
10	Ярҙамсы һүҙҙәр (ла-лә, та-тә, ҙа-ҙә) (ғына-генә, ҡына-кенә)	1	20.09	
	Һуҙынҡы, тартынҡы өндәр. Ижек.Баҫым	**5**		
11	Һүҙҙә нисә өн	1	21.09	

12	Һуҙынҡы, тартынҡы өндәр	1	25.09	
13	Нәҙек, ҡалын өндәр	1	26.09	
14	Нәҙек, ҡалын әйтелешле һүҙҙәр	1	27.09	
15	Һаңғырау һәм яңғырау тартынҡы өндәр	1	28.09	
16	Һаңғырау һәм яңғырау тартынҡы өндәр	1	2.10	
17	Өн. Һүҙ. Ҡурай, ҡумыҙ	1	3.10	
18	Баҫым. Халыҡ ижады. Йомаҡ	1	4.10	
19	Тикшереү эше.Өн һәм хәреф	1	5.10	
	Әлифба осоро.Өндәрҙе хәрефтәр менән тамғалау	**72**		
20	Ә өнөн тамғалау. Г. Юнысованың ижады менән танышыу.	1	9.10	
21	А өнөн тамғалау. А. Игебаевтың ижады менән танышыу	1	10.10	
22	Ә ә, А а хәрефтәре. Умартасылыҡ	1	12.10	
23	Ө өнөн тамғалау	1	16.10	
24	О өнөн тамғалау	1	17.10	
25	Үү хәрефе	1	18.10	
26	Үү хәрефе. Ф. Рәхимғолованың ижады менән танышыу	1	19.10	
27	У у хәрефе	1	23.10	
28	У у – Ү ү хәрефтәре. Тыуған яҡ тәбиғәте	1	24.10	
29	Э э (е) хәрефе	1	25.10	
30	Э э (е) хәрефе. Халыҡ ижады. Мәҡәл	1	26.10	
31	Ы ы хәрефе	1	7.11	
32	И и хәрефе. Икмәк – ил байлығы	1	8.11	
33	М м хәрефе	1	9.11	
34	Н н, ң хәрефтәре	1	13.11	
35	Н н, ң хәрефтәре	1	14.11	
36	Л л хәрефе. Халыҡ ижады. Тиҙәйткес	1	15.11	
37	Р р хәрефе. Тыуған яҡтың ҡоштары	1	16.11	
38	Й й хәрефе. Халыҡ уйындары	1	20.11	
39	Й й хәрефе	1	21.11	
40	К к хәрефе	1	22.11	
41	Ҡ ҡ, Ғғ хәрефтәре	1	23.11	
42	Ҡ ҡ, Ғғ хәрефтәре	1	27.11	
43	Ҡ ҡ, Ғғ хәрефтәре	1	28.11	
44	Г г, К к, Ҡ ҡ, Ғғ хәрефтәре	1	29.11	
45	Б б хәрефе	1	30.11	
46	Б б хәрефе. Башҡортостандың райондары	1	4.12	

47	Тикшереү эше.Һүҙҙәр күсереп яҙыу.	1	5.12	
48	П п хәрефе	1	6.12	
49	З з хәрефе	1	7.12	
50	З з хәрефе. Халыҡ әкиәте. Ике кәзә	1	11.12	
51	С с хәрефе	1	12.12	
52	С с хәрефе. Солоҡсолоҡ	1	13.12	
53	Ҙ ҙ хәрефе. Ҡымыҙ.	1	14.12	
54	ҫ хәрефе	1	18.12	
55	ҫ хәрефе. Халыҡ әкиәте. Ҡомһоҙ эт	1	19.12	
56	Д д хәрефе	1	20.12	
57	Д д хәрефе	1	21.12	
58	Т т хәрефе	1	25.12	
59	Т т хәрефе. Халыҡ әкиәте. Төлкө менән торна	1	26.12	
60	у – ү хәрефтәре. Йәйләү	1	27.12	
61	Ж ж хәрефе	1	28.12	
62	Ш ш хәрефе	1	9.01	
63	Ш ш хәрефе. Халыҡ ижады. Тиҙәйткес	1	10.01	
64	В в хәрефе. Өләсәй кәңәше	1	11.01	
65	В в хәрефе	1	15.01	
66	Ф ф хәрефе	1	16.01	
67	Ф ф хәрефе. Өфө - башҡала	1	17.01	
68	Я я хәрефе	1	18.01	
69	Я я хәрефе. Халыҡ ижады. Көләмәстәр	1	22.01	
70	Е е хәрефе. Халыҡ мәҡәлдәре	1	23.01	
71	Е е хәрефе. Йомаҡтар	1	24.01	
72	Ю ю хәрефе. Йылҡысылыҡ	1	25.01	
73	Ю ю хәрефе. Халыҡ ижады. Көләмәс	1	29.01	
74	Е е хәрефе	1	30.01	
75	Е е хәрефе	1	31.01	
76	Нәзек һәм ҡалын айырыу билдәләре	1	1.02	
77	Нәзек һәм ҡалын айырыу билдәләре	1	5.02	
78	Тикшереү эше. Өйрәтмә диктант	1	6.02	
79	Һ һ хәрефе	1	7.02	
80	Һ һ хәрефе. Һөт – файҙалы ризыҡ	1	8.02	
81	Т.ү. Һабантуй	1	19.02	
82	Х х хәрефе. Тире эшкәртеү – боронғо кәсеп	1	20.02	
83	Т.ү.Халыҡ әкиәте. Эш табылды	1	21.02	

84	Ц ц хәрефе	1	22.02	
85	Ч ч хәрефе	1	26.02	
86	Щ щ хәрефе. Рус милли аштары	1	27.02	
87	Алфавит	1	28.02	
88	Тикшереү эше.Диктант	1	29.02	

Башҡорт теленән календарь - тематик план
1-се класс(20сәғәт)

№	Бүлектең атамаһы Дәрестең темаһы	Сәғәттәр һаны	План буйынса үткәреү ваҡыты	Үткәреү ваҡыты
	Алфавит Хәреф һәм өн	**2**		
1	Алфавит Хәреф һәм өн	1	4.03	
2	Һуҙынҡы өндәр Тартынҡы өндәр	1	7.03	
	Нәҙек һәм ҡалын һүҙҙәр. Ижек .Ҙур хәреф	**4**		
3	Нәҙек һәм ҡалын һүҙҙәр. Һүҙҙе ижеккә бүлеү	1	11.03	
4	Һүҙҙе юлдан юлға күсереү	1	13.03	
5	Ҙур хәреф. Кеше исем-фамилияларының яҙылышы	1	18.03	
6	Ҙур хәреф. Хайуан ҡушаматтары. Ер-һыу атамалары	1	20.03	
	Һөйләм	**2**		
7	Һөйләм. Хәбәр һөйләм	1	1.04	
8	Һорау һөйләм. Өндәү һөйләм	1	3.04	
	Һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышы	**8**		
9	О-ө хәрефле һүҙҙәр	1	8.04	
10	У-ү хәрефле һүҙҙәр	1	15.04	
11	Э хәрефе һүҙ башында	1	17.04	
12	Й й хәрефе ҡайҙа һәм ҡасан яҙыла?	1	22.04	
13	Ю хәрефе	1	24.04	
14	Я хәрефе	1	29.04	
	Һүҙ төркөмдәре	**6**		
15	Һүҙ төркөмдәре. Предмет атамаһын белдергән һүҙҙәр	1	6.05	
16	Предмет билдәһен белдергән һүҙҙәр	1	8.05	
17	Предмет хәрәкәтен белдергән һүҙҙәр	1	13.05	
18	Ярҙамсы һүҙҙәр: һәм, менән	1	15.05	
19	Ярҙамсы һүҙҙәр: да-дә, та-тә, ла-лә, ҙа-ҙә, ғына-генә, ҡына-кенә	1	20.05	

20	Йыллыҡ контроль эш	1	22.05	

ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРЫУ

Башҡорт теле (2-се класс)

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Телмәр үҫтереү	Тикшереү эштәре
1	Ҙурхәреф	20	3	2
2	Һөйләм	9	1	1
3	Һүҙҙәрҙеңдөрөҫяҙылышы	13	3	2
4	Һүҙтөркөмдәре	14		1
5	Үтелгәндәрҙеҡабатлау	12	1	1
	Бөтәһе	68	8	7

Башҡорт теленән календарь - тематик план
2-се класс(68 сәғәт)

Бүлектең атамаһы Дәрес темаһы	Сәғәттәр һаны	План буйынса үткәреү датаһы	Үткәрелгән датаһы
Ҙурхәреф	**20**		
Һөйләм	1		
Һөйләм. Һүҙбәйләнеш	1		
Ҙурхәреф. Кеше исеме	1		
Күрмә диктант	1		
Ҙурхәреф. Кешефамилияһы	1		
Ҙурхәреф. Ер-һыуатамалары	1		
Ҙурхәреф. Хайуанҡушаматтары	1		
Диктант. «Ҡарағай башында»	1		
Ҙурхәреф. Хаталарөҫтөндәэш	1		
Үҙ-араһөйләшеүҡороу. Диалог	1		
Үҙ-араһөйләшеүҡороу. Диалог	1		
Йәмәғәтурындарҙаһөйләшеүҡороу. Диалог	1		
Яҡынкешеләрҙеҡотлау	1		
Т.ү.Әкиәтгеройҙары	1		
Минеңтиҫтерҙәрем. Аралашыуэтикеты	1		
Контрольдиктант	1		
Т.ү.Һамаҡ. Әйтеш. Һанамыш. Мәҡәлдәр. Әйтемдәр.	1		
Иғлан. Белдереү	1		
Мәғлүмәт, белешмәәҙләү	1		
Һөйләм	**16**		
Һөйләм	1		
Һөйләмдеңбашкиҫәктәре. Эйә, хәбәр	1		
Хәбәрһөйләм	1		

Өндәүһөйләм	1		
Өндәүһөйләм	1		
Һораүһөйләм	1		
Һораүһөйләм	1		
Текст. Һөйләм	1		
Текст. Һөйләм	1		
Һүҙҙәрҙеңдөрөҫяҙылышы	**13**		
У-үхәрефтәре	1		
Оо-Өөхәрефлеһүҙҙәр	1		
Ээөнөһәмхәрефе	1		
Эһүҙбашындаһәмһүҙуртаһында	1		
Ыы хәрефле һүҙҙәр	1		
Контролькүсерепяҙыу	1		
Ййхәрефлеһүҙҙәр. Уларҙыңяҙылышы	1		
[йа] өнөниндәйхәрефменәнтамғалана?	1		
[йу] өнөниндәйхәрефменәнтамғалана?	1		
[йэ] өнөниндәйхәрефменәнтамғалана?	1		
[йо] өнөниндәйхәрефменәнтамғалана?	1		
Я,ю,е,ё хәрефтәре	1		
Контрольдиктант	1		
Һүҙтөркөмдәре	**14**		
Һүҙтөрөкөмдәре	1		
Предметатамаһынбелдергәнһүҙҙәр	1		
Предметатамаһынбелдергәнһүҙҙәр	1		
Предметыңхәрәкәтенбелдергәнһүҙҙәр	1		
Предметтыңхәрәкәтенбелдергәнһүҙҙәр	1		
Предметтыңбилдәһенбелдергәнһүҙҙәр	1		
Предметтыңбилдәһенбелдергәнһүҙҙәр	1		
Һөйләмдеңтиңкиҫәктәре	1		
Һөйләмдеңтиңкиҫәктәре	1		
Ярҙамсыһүҙҙәр	1		
Ярҙамсыһүҙҙәр	1		

Һүҙтөрөкөмдәре	1		
Контрольдиктант	1		
Ярҙамсыһүҙҙәр .Хаталарөҫтөндәэш	1		
Үтелгәндәрҙеҡабатлау	**12**		
Ҙурхәреф. Үтелгәндәрҙеҡабатлау	1		
Ҙурхәреф. Үтелгәндәрҙеҡабатлау	1		
Һөйләм.Үтелгәндәрҙеҡабатлау	1		
Йыллыҡконтрольэш	1		
Орфограмма.Хаталарөҫтөндәэш	1		
Һөйләм .Үтелгәндәрҙеҡабатлау	1		
Һүҙтөрөкөмдәре .Үтелгәндәрҙеҡабатлау	1		
Һүҙтөрөкөмдәре .Үтелгәндәрҙеҡабатлау	1		
Т.ү.Йәйбит был,йәй!	1		
Үтелгәндәрҙеҡабатлау Һүҙҙәрҙеңдөрөҫяҙылышы	1		
Үтелгәндәрҙеҡабатлау Һүҙҙәрҙеңдөрөҫяҙылышы	1		
Йомғаҡлау дәресе	1		

ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРЫУ

Башкорт теле (3-сө класс)

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Телмәр үҫтереү	Тикшереү эштәре
1	Ҡабатлау	2	1	1

2	Баш хәреф	4	1	1
3	Һуҙынҡы һәм тартынҡы өндәрҙең дөрөҫ яҙылышы	6	2	2
4	Сит телдәрҙән үҙләштерелгән һүҙҙәр	5		2
5	Һүҙ составы	4	1	1
6	Ялғауҙарҙың дөрөҫ яҙылышы	7		2
7	Ҡушма һүҙҙәр	11		2
8	Һөйләм	3		
9	Текст	26	4	3
	Бөтәһе	68	9	14

Башҡорт теленән календарь - тематик план
3-сө класс(68 сәғәт)

Бүлектең темаһы Дәрестең темаһы	**Сәғәттәр һаны**	**План буйынса үткәреү датаһы**	**Үткәрелгән датаһы**
Ҡабатлау	**2**		
Низәр иҫемдә? Нимәләрҙе онотҡанмын?	1		

Һөйләм аҙағында тыныш билдәләре	1		
Баш хәреф	**4**		
Кешенең исем-фамилиялары. Хайуан ҡушаматтары	1		
Хайуан ҡушаматтары	1		
Әҙәби әҫәр, китап исемдәре	1		
Ер-һыу атамалары	1		
Һуҙынҡы һәм тартынҡы өндәрҙең дөрөҫ яҙылышы	**6**		
Башҡорт теленең төп законы	1		
Нәҙек һәм ҡалын һуҙынҡылар	1		
Тартынҡы өндәр	1		
Танау тартынҡы өндәре	1		
К-г, ҡ-ғ, п-б өндәренең сиратлашыуы	1		
Тикшереү эше. Тест	1		
Сит телдәрҙән үҙләштерелгән һүҙҙәр	**5**		
Сит телдәрҙән үҙләштерелгән һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышы	1		
Рус теленән үҙләштерелгән һүҙҙәргә ялғау ҡушыу үҙенсәлектәре	1		
Е һәм ц, ч, щ хәрефле һүҙҙәр	1		
Е, ю, я хәрефле һүҙҙәр	1		
Контроль диктант	1		
Һүҙ составы	**4**		
Һүҙ нисек яһала? Һүҙъяһалыш	1		
Ялғау төрҙәре	1		
Һүҙ яһаусы һәм үҙгәртеүсе ялғауҙар	1		
Контроль диктант	1		
Ялғауҙарҙың дөрөҫ яҙылышы	**7**		
Әйтелгәнсә яҙылмай торған һүҙҙәр	1		
Тамырында ла, ялғауында ла о! Тамырында ла, ялғауында ла ө!	1		

Тамырында ла, ялғауында ла о! Тамырында ла, ялғауында ла ө!	1		
Ҡуш тартынҡылы һүҙҙәр	1		
Тикшереү эше. Тест	1		
Контроль диктант	1		
Ҡуш тартынҡылы һүҙҙәр Хаталар өҫтөндә эш	1		
Ҡушма һүҙҙәр	**11**		
Ҡушма һүҙҙәр. Уларҙыү яһалышы	1		
Ҡушма һүҙҙәр. Уларҙыү яһалышы	1		
Ҡушма һүҙҙәрҙә ъ һәм ь билдәләре	1		
Ҡушма һүҙҙәрҙә ъ һәм ь билдәләре	1		
Һыҙыҡса аша яҙылыусы ҡушма һүҙҙәр	1		
Һыҙыҡса аша яҙылыусы ҡушма һүҙҙәр	1		
Һыҙыҡса аша яҙылыусы ҡушма һүҙҙәр	1		
Ҡушма һүҙҙәрҙең яҙылышы	1		
Тикшереү эше. Тест	1		
Контроль диктант	1		
Ҡушма һүҙҙәр. Хаталар өҫтөндә эш	1		
Һөйләм	**3**		
Һөйләм. Баш һәм эйәрсән киҫәктәр	1		
Һөйләм. Баш һәм эйәрсән киҫәктәр	1		
Һөйләмдә һүҙҙәр бәйләнеше	1		
Текст	**26**		
Текст	1		
Һүҙбәйләнештәр	1		
Телмәр төрҙәре	2		
Һөйләү телмәре. Монолог	1		
Һөйләү телмәре. Диалог	1		
Т.ү.Диалог төҙөү	1		
Яҙма телмәр. Текст	2		
Яҙма телмәр. Инша, изложение	1		
Яҙма телмәр. Хат, көндәлек	1		

Яҙма телмәр. Шиғыр, әкиәт, хикәйә	1		
Шиғыр нисек яҙыла?	1		
Тикшереү эше.Тест	1		
Бәләкәй әҙәби жанр төрҙәре	1		
Тапҡыр, тәрән мәғәнәле һүҙҙәр	1		
Өләсәйемдең, олатайымдың әйткәне	1		
Бәләкәй күләмле жанр төрҙәре	1		
Ололар һүҙенә ҡолаҡ һал	1		
Мәҡәлдәр	1		
Йомаҡтар	1		
Контроль диктант	1		
Һөйләм.Үткәндәрҙе ҡабатлау	1		
Баш хәреф. Үткәндәрҙе нығытыу.	1		

ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРЫУ

Башкорт теле (4-се класс)

№п/п	Бүлектең атамаһы	Сәғәттәр һаны	Телмәр үҫтереү	Тикшереү эштәре
1	Фонетика. Һүҙьяһалыш.	6	1	1
2	Һөйләм.	5	1	1
	Морфология:			
3	Исем.	7	1	1
4	Алмаш.	5	1	
5	Сифат.	10	1	1

6	Рәүеш.	6	1	1
7	Ҡылым.	10	1	2
8	Һан.	7	1	1
9	Лексика.	7	1	
10	Үтелгәнде ҡабатлау.	5		3
	Бөтәһе	68	9	11

Башҡорт теленән календарь - тематик план
4-се класс(68 сәғәт)

Бүлектең атамаһы Дәрестең темаһы	Сәғәттәр һаны	План буйынса үткәреү датаһы	Үткәрелгән дата
I. Фонетика. Һүҙьяһалыш.	**6**		
Өн һәм хәреф. Һүҙҙәргә фонетик анализ/	1		
Һүҙҙәрҙә я, е, ё, ю хәрефтәренең яҙылышы.	1		
Ҡушма һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышы.	1		
Ҡуш тартынҡыларҙың дөрөҫ яҙылышы.	1		
Ярҙамсы һүҙҙәрҙең дөрөҫ яҙылышы.	1		
Аңлатмалы диктант.Күҙ етте.	1		
II.Һөйләм.	**5**		
Нимә ул һөйләм? Баш һәм эйәрсән киҫәктәр.	1		
Тарҡау һәм йыйнаҡ һөйләмдәр.	1		

Һөйләмдең тиң киҫәктәре.	1		
Т.үҫт.Инша.Алтын көҙ.	1		
Һөйләмгә синтаксик анализ.	1		
III. Морфология. **Исем.**	**7**		
Нимә ул исем. Яңғыҙлыҡ һәм уртаҡлыҡ исемдәр.	1		
Исемдең һан менән үҙгәреүе.	1		
Исемдәрҙең эйәлек заты менән үҙгәреүе.	1		
Исемдәрҙең килеш менән үҙрәреүе.	1		
Исемдәрҙә ҡалын һәм нәҙек ялғауҙар.	1		
Исемгә морфологик анализ яһау.	1		
Исемдәрҙең килеш менән үҙрәреүе.	1		
Алмаш.	**5**		
Алмаш. Уның төркөмсәләре.	1		
Зат алмаштары. Эйәлек заты алмаштары.	1		
Һорау һәм күрһәтеү алмаштары.	1		
Телмәрҙә алмаштарҙы табыу. Килеш менән үҙгәреүе.	1		
Алмашҡа морфологик анализ.	1		
Сифат.	**10**		
Сифат.	1		
Тамыр һәм яһалма сифаттар.	1		
Сифат дәрәжәләре.	1		
Төп һәм шартлы сифаттар.	1		
Төп һәм шартлы сифаттар.Үтелгәнде ҡабатлау.	1		
Т.ү. Өйрәтеү иншаһы. Тәүге ҡар.	1		
Сифаттың һөйләмдәге роле.	1		
Сифатҡа морфологик анализ.	1		
Сифат.Контроль диктантҡа әҙерлек.	1		
Контроль диктант.	1		
Рәүеш.	**5**		
Рәүеш, яһалышы.Рәүеш төркөмсәләре.	1		
Рәүеш һәм сифат.	1		
Рәүешкә морфологик анализ.	1		
Күрмә диктант.	1		
Т.ү. Өйрәтеү иншаһы. “Ҡышҡы уйындар”.	1		
Ҡылым.	**10**		

Ҡылым.. Ҡылымдарҙың яһалышы.	1		
Үткән заман.	1		
Үткән заман ҡылымдарының үҙгәреше.	1		
Хәҙерге заман.	1		
Киләсәк заман.	1		
Ҡылым һөйкәлештәре.Бойороҡ һөйкәлеше ҡылымдарының үҙгәреше.	1		
Хәбәр һөйкәлеше ҡылымдарының үҙгәреше.	1		
Шарт һөйкәлеше.	1		
Теләк һөйкәлеше.	1		
Контроль диктант.	1		
Һан.	**7**		
Хаталар өҫтөндә эш. Һан.	1		
Һан төркөмдәре.	1		
Һандарҙың дөрөҫ яҙылышы.	1		
Һандарҙың башҡа һүҙҙәр менән оҡшашлығы.	1		
Һанға морфологик анализ.	1		
Аңлатмалы диктант.	1		
Т.ү. Ижади эш. “Ҡоштар ҡайта”.	1		
IV. Лексика.	**7**		
Тура һәм күсмә мәғәнәле һүҙҙәр.	1		
Омонимдар.	1		
Синонимдар.	1		
Антонимдар.	1		
Нығынған һүҙбәйләнештәр.	1		
Т.ү. Контроль изложение . “Утрауҙағы ҡуян”.	1		
Нығынған һүҙбәйләнештәр .Хаталар өҫтөндә эш.	1		
V. Үтелгәнде ҡабатлау.	**5**		
Үтелгәндәрҙе ҡабатлау. Фонетика.	1		
Һүҙьяһалыш.	1		
Һөйләм.	1		
Һөйләмгә синтаксик анализ.	1		
Һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәре	1		

Уҡытыу предметының материаль-техник тәьмин ителеше

1-се класс	
Уҡытыусы өсөн	**Уҡыусы өсөн**
1. “Әлифба” дәреслегенә методик ҡулланма (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) 2. “Башҡорт теле” дәреслеге,1-се класс (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) 3. Мәүлийәрова Ә.Т. Яңы стандарттар буйынса дөйөм белем биреү мәктәптәренең 1-4-се кластар өсөн “Башҡорт теле” дәреслегенә программа. – Өфө: Китап, 2014 4. Сынбулатова Ф.Ш. “ Башҡорт теле” дәреслегенә методик ҡулланма. 1-2-се кластар. – Өфө: Китап, 2011	• “Әлифба” китабы (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) • “Әлифба дәфтәре”, ике киҫәктән (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) • “Контроль эштәр дәфтәре” (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) • “Башҡорт теле” дәреслеге (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) • “Башҡорт теле дәфтәре” (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) • “Комплекслы предмет-ара тикшереү эштәре”(автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) 1- 2–се кластар өсөн
2-се класс	
1. Сынбулатова Ф.Ш., Исламғолова Ы.Ә. Башҡорт теле : Башҡорт мәктәптәренең 2 – се класы өсөн дәреслек. Ике киҫәктә. – Өфө: Китап, 2011. 2. Сынбулатова Ф.Ш., Иҡсанова Р.М. Башҡорт мәктәптәренең 2 – се класы өсөн “Башҡорт теле” дәреслегенә методик ҡулланма , - Өфө: Китап, 2011 3. Сынбулатова Ф.Ш., 1- 4–се кластар өсөн диктанттар йыйынтығы һәм тикшереү эштәре. Башҡорт теле укытыусылары өсөн ҡулланма. - Өфө: Китап, 2011 4. Башҡорт теленән изложение текстары йыйынтығы. 1- 4 - се класс уҡытыусылары өсөн ҡулланма– Өфө :Китап, 2010	• “Башҡорт теле” дәреслеге (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) • “Башҡорт теле дәфтәре” (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) • “Контроль эштәр дәфтәре” (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) • “Комплекслы предмет-ара тикшереү эштәре”(автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) 1- 2–се кластар өсөн
3-сө класс	
1. М.С. Дәүләтшина, С.В. Атнағолова. Башҡорт теле : Башланғыс	• “Башҡорт теле” дәреслеге (автор Ф.Ш.Сынбулатова

мәктәптең 3-сө класы өсөн уҡыу китабы. – Өфө: Китап, 2010 2. Сынбулатова Ф.Ш. “ Башҡорт теле” дәреслегенә методик ҡулланма. 3-4-се кластар. – Өфө: Китап, 2012	һ.б.) •“Башҡорт теле дәфтәре” (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) •“Контроль эштәр дәфтәре” (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) •“Комплекслы предмет-ара тикшереү эштәре”(автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) 3- 4–се кластар өсөн
4-се класс	
1. М.С. Дәүләтшина, С.В. Атнағолова. Башҡорт теле : Башланғыс мәктәптең 4-се класы өсөн уҡыу китабы. – Өфө: Китап, 2010 2. Сынбулатова Ф.Ш. “ Башҡорт теле” дәреслегенә методик ҡулланма. 3-4-се кластар. – Өфө: Китап, 2012 .	•“Башҡорт теле” дәреслеге (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) •“Башҡорт теле дәфтәре” (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) •“Контроль эштәр дәфтәре” (автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) •“Комплекслы предмет-ара тикшереү эштәре”(автор Ф.Ш.Сынбулатова һ.б.) 3- 4–се кластар өсөн

Өҫтәлмә әҙәбиәт

1. Әбүбәкирова З.Ф., Әбүбәкирова Х.Е., Дилмөхәмәтов М.И. Мин башҡортса уҡыйым – Өфө: Китап, 2019.
2. Телтөҙәткестәр, тиҙәйткестәр, һанамыштар. Төҙөүселәре: ИсәнғоловаӘ.Ф., ДәүләтҡоловаГ.Ш. – Өфө: Эшлеклединастия, 2020.
3. «Башҡортостануҡытыусыһы», «Аҡбуҙат», «Аманат» журналдары; “Йәншишмә”, гәзиттәре.
4. Ялминуттарыөсөнкүнегеүҙәр. Методикҡулланма. Төҙөүселәр: ИсәнғоловаӘ.Ф., ДәүләтҡоловаГ.Ш. – Өфө: Эшлеклединастия, 2018
5. “Башҡортхалыҡижады” китаптары .
6. Һүҙлектәр.

Интернет ресурстар

1. «Единое окно доступа к образовательным ресурсам»- http://windows.edu/ru
2. «Единая коллекция цифровых образовательных ресурсов» - http://school-collektion.edu/ru
3. «Федеральный центр информационных образовательных ресурсов» - http://fcior.edu.ru, http://eor.edu.ru

Техниккулланмалар:

•Класс таҡтаһы;

•Ноутбук;

- Мультимедиялы проектор;
- Магнитофон;
- Сканер, лазерлы принтер.

Йыһазландырыу:

- Киҫмә һыҙмалар, киҫмә фишкалар;
- Күргәҙмә материалдар, һүрәттәр;
- Таблицалар, картиналар.